

דור שלי כנע!

כוחות, והדת אוכלת כל חלקה טובה, שעל אחרי שעל. איך לקרוא לתהליך עגום זה? ראה הצעתי לעיל: דיתות, לדותת. דיתות המערכת המישפטית. לדותת את הכנסת. התקציב דותת (ו"ו שרוקה) זה מכבר. כאשר ידותת (ו"ו שרוקה) צה"ל סופית, לא ישרתו בו אלא כמה זכרים חילוניים מיסכנים.

הדילמה של

"דילמה"

כל צבא מתרגל בימישלוס מצביימלחמה אפשריים. עורכים תימרונים של גייסות, שבהם הכחולים מתקפים והאדומים מתגוננים, או שבהם מנסים הצפוניים לנחות בחוף הדרומיים. עורכים תירגול טאקטי ללא גייסות. ובכל זאת, כאשר נטושה מילחמה — הכל שונה. אותם הקצינים והחיילים עומדים לפני אותם המצבים — אך לפתע הכל נראה אחרת. יש "ערפל קרב". הכל מתרחש בממלכת אייחודאות. צריכים לקבל החלטות גורליות מבלי להיות בטוחים במצב האמיתי בחזית. יש עייפות. יש קנוניות בעורף. קשה להבין את הפסדי כולוגיה של המפקד ממול. וכן הלאה.

הוא הדין בכל מישחק של סימולציה. מתרגלים מצבים, מקבלים החלטות, נותנים תשובות. אבל זה לא אותו הדבר.

חשבתי על כך בלי הפסק כאשר השתתפתי בשולשת מישחקיסימולציה בתוכניתהטלוויזיה דילמה. אני מכיר את רוב עמיתי היטב, ואני מנחש — במידה רבה של דיוק, כמדומני — איך כל אחד מהם יתנהג במצב עיתונאי מסויים. אבל להם היה נדמה שיתנהגו אחרת.

המישחקים הבלטו את הניצחון הגדול שנחל העולם הזה בקרב על האתיקה העיתונאית. כימעט כל המשתתפים — ולא רק אותם שגילו באסכולה של העולם הזה, כמו אלי תבור ודן מרגלית — ביטאו את האידיאולוגיה העיתונאית של השבועון המסויים. כאשר הספנו לראשונה לתורה זו, לפני 30 שנה ויותר, היה קולנו כקול קורא במידבר העיתונאי. עתה הפכו התשובות שלנו מוכנות מאלהן — לפחות בתיאוריה. צריכים לפרסם. תמיד. יש חובה לדווח. האזרח חייב לדעת. רק במיקרים נדירים וקיצוניים מותר לוותר על חובה זו.

אך האם כל המשתתפים היו מתנהגים כך גם במציאות. אילו הועמדו לפני בעיות כאלה? הנה כי כן, זהו ההבדל בין שולחן-החול של ימיחול ובין ערפליהקרב בימיסער. יש לחצים לאינספור. ידידים מטלפנים ותובעים שלא לפרסם. נותנימודעות מפעילים לחצים. פוליטיקאים מאיימים ומציעים שוחד בצורת סקופים אחרים. יש שיקולים הומאניים, שקשה מאוד להתעלם מהם. אין יודעים מה יעשו העיתונים האחרים. אולי גם שם עובר דים להשגת אותו הסקופ?

יש בעיות מישפטיות. עורך-הדין מזהיר. במערכת חלוי קוץ הדיעות. וצריך לקבל החלטה מהירה. מכונות הדפוס צריכות לרוץ. הצנזר זורה מתערבת. וכן הלאה. רמו מכל אלה השתקף במישחק. באולפן השקט של הטלוויזיה. אבל רק רמו. כל אחד מן המשתתפים, שהרגישו שהמצלמה נחה עליו, שאל את עצמו, במדוע או שלא במדוע, מה רוצה הציבור לשמוע. הוא רצה להיות פופולרי. נחמד, מקובל על הבריות. במילא נתן תשובה שאינה זהה, תמיד, עם התשובה שהיה נותן במציאות, כשמערכת השיקולים היא אחרת.

המנחה משפיע, כמובן, על כל מהלך התוכנית. ירון לונדון הוא מנחה תוקפני. יש לו סיגנון אישי בולט, שהשפיע גם הוא על תשובות המשתתפים, שעמדו בלחץ של חקירת שתייודעה. הדיעות חלוקות על סיגנון זה, אך אני סבור כי הוא עוזר להצגה הטלוויזיונית (תתרי משמע).

הזדמן לי לראות ביום השלישי האחרון, בטלוויזיה של עמאן, את המקור הבריטי של דילמה. דובר על חברה גדולה המשתמשת בתרגיל פינאנסי חוקי כדי להשתמש מתשלום מיסים על רווחייענק. ליד השולחן ישבו כ-15 איש. המנחה הלונדוני היה פחות תוקפני מאשר ירון לונדון. הוא דיבר בשקט, זו רק מעט, לא הרים את קולו, שאל בעדינות בריטית. אך תוכן שאלותיו לא היה חריף פחות. הוא רק החליף את הפטיש במגינן דק.

הבעייה האמיתית של דילמה היא בבחירת המצבים הדימיוניים. לא קל למצוא מצבים שהם גם מציאותיים, גם חושפים דילמה מעשית ומוסרית, שעליה אכן נחלקות הדיעות, וגם מעניינים את הציבור הרחב. בסך הכל, נדמה לי שהתוכניות על האתיקה העיתונאית היו סבירות. ולראייה: צפיתי בשלושתן.

מעניין כי רובם המכריע של האנשים האלה באו ארצה כשהם בעלי דיעה טובה על ישראל והיהודים, או לפחות בעלי דיעה נייטרלית. הם שינו את דעתם בתקופת שהותם כאן.

תהליך דומה, ואולי חריף עוד יותר, עבר על אנשי האו"ם והחיילים המשרתים ביחידות האו"ם. רובם המכריע — רוב המתקרב ל-100% — הפכו כאן פרו-ערביים ואנטי-ישראליים.

נדמה לי שלעניינים פוליטיים יש רק חלק קטן בהתפתחות זו. הסיבה העיקרית נעוצה ביחסים אישיים.

סיפור אנולי

הנה סיפור שאינו קשור לקודמו. ואולי הוא דווקא קשור.

אשתי, רחל, נסעה לאנגליה. כשהגיעה לשם וביקשה לפתוח את המיזוודה שלה, מדגם סאמסונייט, הסתבר כי איבדה את המפתח. (כימעט וכתבתי: "כדרךן של נשים". אך מי יעז לכתוב בימינו מילים כאלה, טרופוטריטפו?)

המיזוודה הייתה, כמובן, נעולה. היא נקנתה מזמן בישראל. רחל הייתה מייואשת. אך ידידה אנגליה צעירה ניחמה אותה: "אין דבר. ניסע למסגר".

המסגר בדק את המצב והניד בראשו. "אני יכול לפתוח, אך זה ישבור את המנעול ולא תוכלי לנעול עוד את המיזוודה", אמר. "אבל אני מכיר מסגר אחר, הבקי במיזודות כאלה. כדאי לכם לנסוע אליי. אבל תחילה אשאל אותו".

המסגר טילפן למתחרהו. הלה הסביר שגם לו אין האפשרות לפתוח מנעול כזה מבלי לשבורו. הוא יעץ לנסוע לחנות שבה מוכרים מיזודות מסוג זה. המסגר לא הסכים לקבל כסף עבור שירותו. שתי הנשים נסעו לחנות. "האוכל לעזור לכן?" שאלה הזכנית האדיבה. כששמעה כמה העניין, שלפה את כל המפתחות שבחנותה, וניסתה אותם בסבלנות. בזה אחר זה. אף אחד מהם לא התאים.

"אני מצטערת, אך חוששתי שאין ברירה. תצטרכו לנסוע לבית-החרושת", אמרה לבסוף. "אך תחילה אטלפן ואבר".

הפקידה בבית-החרושת, הנמצא מחוץ ללונדון, אמרה שאין כל צורך לטרוח ולבוא לשם. "אימרי לנו מהו המיספר הרשום על המיזודה", ביקשה, וכשזו נמסר לה, הוסיפה: "נשלח לכם את המפתח תוך יום-יומיים לביתכם. אל-נא תדאגי".

הזכנית סירבה לקבל תשלום עבור שיחתייהטלפון. "זהו שירות ללקוח", הודיעה, כדבר מובן-מאליו. למחרת, כאשר ירדה רחל לארוחת-הבוקר, מצאה על המגש מעטפה של חברת סאמסונייט-בריטניה. היו בה שני מפתחות ופתק מודפס: "בבירכת חברת סאמסונייט, הממלכה המאוחדת".

עד כאן הסיפור. כאשר תוכל מעשייה כזאת להתרחש בישראל, יהיה יותר נעים לכולנו. וגם לתיירים יהיה אולי חשק רב יותר לבוא הנה.

דיתות

האם מגוי וגמור עם הליכוד דותת את המדינה? השאלה היא רטרית, ולא הוצגה אלא כדי להציג מילה חדשה: דיתות. עם קום המדינה המציא מישהו — יצחק גרינבוים? — את המילה "חילון". או סברו הכל כי החילוניות תגבר במדינה החדשה. חילון הוא תהליך הגברתה של החילוניות. אבל כיום קורה ההיפך. הציבור החילוני נתון באפיסת

את בני פלד ולהתאפק? המיידועי-כמה, בתוכניתו האשים את העם כולו ב הציג את עצמו כנציג זתעוררות של ישראל

בצחק פרוע, הרי זה תו בני פלד, מה עשה 'צד התנהג כאשר היה נמדה של אחריות. הנה עובדה אחת. אני ב אישית לנכונותה. ב12 באוקטובר 1973 גשה צמרת צה"ל עם ביט-המיטבת של גולדה יר. בישיבה זו הדהים מטכ"ל, דוד (דדו") עזר, את הנוכחים בדרי-מועזת: לתבוע מייד נית-נשק.

באותה עשה שלט הצבא צרי שילטון מוחלט בכל דה המיזוודת של תעלת-אן. האוגדות המשריי-שלו לא נכנסו עיין ג. שבת-נשק בתנאים ט של ישראל. אל כל הפסקת-אש בכך לעמדות-הפתחה שלהם. עתה דדו, היה הודאה

חד ופשוט: חילה-אוויר חק והולך באש הטילים ד כוחו למיספר מטוסים, על שמי מרכז-המדינה. ית. לא בהפצצת האוייב

הפסקת-האש המיידית, רה-אוויר. ורישה הרמטכ"ל, כפי שיר-החוק אבא אבן, הוראה לפעול להשגת הנרי קסינג'ר, שנדהם טין את כל אשר נאמר יב להפעיל את ארצות-ע להעביר את היוזמה יא מצריים, כדי לברר גם את ממשלתו. ואחרי יס כוחו למיספר מטוסים, תת להפסקת-אש. היתה ג. שכן אילו הסכימה, ת בלתי-מעוררת. ועל נפנפית שהיתה משנה מתאר את חלקו בפרשה ידע מה גרם לדרישה

הפסקת-האש. המילחמה בני פלד היו מופרכות את המוראל של צה"ל ולוחים מארצות-הברית יל מיגר את התקפת-רי, וזלח את העלת. הרשומות בפרוטוקולים לדיעות הציבור.

קף בפאניקה, להישבר. מותר לו לקום כעבור תבוסתנות ולהציג את של אימפריה ישראלית עצומות-הנפש של החזון

בני כל האומות, אינם יתדלים בכל האמצעים ארץ אחרת. התיים כאן לים נראים להם כבלתי-ודיבים, בלתי-מתחשבים ד להיות כאן.

בני כל האומות, אינם יתדלים בכל האמצעים ארץ אחרת. התיים כאן לים נראים להם כבלתי-ודיבים, בלתי-מתחשבים ד להיות כאן.

בני כל האומות, אינם יתדלים בכל האמצעים ארץ אחרת. התיים כאן לים נראים להם כבלתי-ודיבים, בלתי-מתחשבים ד להיות כאן.

בני כל האומות, אינם יתדלים בכל האמצעים ארץ אחרת. התיים כאן לים נראים להם כבלתי-ודיבים, בלתי-מתחשבים ד להיות כאן.

בני כל האומות, אינם יתדלים בכל האמצעים ארץ אחרת. התיים כאן לים נראים להם כבלתי-ודיבים, בלתי-מתחשבים ד להיות כאן.

בני כל האומות, אינם יתדלים בכל האמצעים ארץ אחרת. התיים כאן לים נראים להם כבלתי-ודיבים, בלתי-מתחשבים ד להיות כאן.

בני כל האומות, אינם יתדלים בכל האמצעים ארץ אחרת. התיים כאן לים נראים להם כבלתי-ודיבים, בלתי-מתחשבים ד להיות כאן.

בני כל האומות, אינם יתדלים בכל האמצעים ארץ אחרת. התיים כאן לים נראים להם כבלתי-ודיבים, בלתי-מתחשבים ד להיות כאן.

בני כל האומות, אינם יתדלים בכל האמצעים ארץ אחרת. התיים כאן לים נראים להם כבלתי-ודיבים, בלתי-מתחשבים ד להיות כאן.

בני כל האומות, אינם יתדלים בכל האמצעים ארץ אחרת. התיים כאן לים נראים להם כבלתי-ודיבים, בלתי-מתחשבים ד להיות כאן.

בני כל האומות, אינם יתדלים בכל האמצעים ארץ אחרת. התיים כאן לים נראים להם כבלתי-ודיבים, בלתי-מתחשבים ד להיות כאן.

בני כל האומות, אינם יתדלים בכל האמצעים ארץ אחרת. התיים כאן לים נראים להם כבלתי-ודיבים, בלתי-מתחשבים ד להיות כאן.

בני כל האומות, אינם יתדלים בכל האמצעים ארץ אחרת. התיים כאן לים נראים להם כבלתי-ודיבים, בלתי-מתחשבים ד להיות כאן.

בני כל האומות, אינם יתדלים בכל האמצעים ארץ אחרת. התיים כאן לים נראים להם כבלתי-ודיבים, בלתי-מתחשבים ד להיות כאן.

מה הם אומר

טוביה

..לא שידרנו

ביגלל ה

כל רישות הטלוויזיה לזיכרו של אל-סאדאת, שאיר ישראל בתל-אביב. רק הטלוו רה אותו. שאלתי את ראש וויזיה, טוביה סער:

האם אייסקור ד סאדאת היה מנמתי? לא, בהחלט לא.

מדוע, אם כן, לא ררא שידרתם אותו כמל?

משום שבמוציא-שבת אין מותרים עליהן לטובת חבט שים בניידת-שידור לאירוע א לותר על הצי חבט ספורט. כשיש אירוע מסוג כזה, א או שמשרדים זאת מתוך פי במוציא-שבת אין כימעט חצו

כדומר, אם יהיה וויזיה לא תשרר איתו, דסקר מישחקיכדורגד?

במיקרה-חירום עלי לקבל כשהמיקרה הוא מיוחד במינו.

מה יקרה אם הש תיים דווקא במוציא-שבת נזמין את בומה שביט לאולס

העצרת לזיכרו ש אירוע חשוב. אינך מצ אותו?

אני מצטער מאוד. אבל ה שלא נוכל לשרר אותה בגלל